

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2015.gada 20 .jūlijā Nr. 1-5/163

Ministru kabinetam
Brīvības bulvārī 36, Rīgā, LV-1520

Par ANO rezolūciju
“Par ģimenes aizsardzību”

Apvienoto Nāciju Organizācijas Cilvēktiesību padome savā 29.sesijā š.g. 3.jūlijā ir pieņēmusi vēsturiski nozīmīgu rezolūciju “Par ģimenes aizsardzību” (A/HRC/29/L.25) (turpmāk - rezolūcija). Ar to Apvienoto Nāciju Organizācija ir apliecinājusi, ka ģimene ir dabiska sabiedrības pamatšūniņa, kurai ir tiesības būt aizsargātai no valsts un sabiedrības puses¹.

Tiesībsarga vērtējumā rezolūcija ir nozīmīgs dokuments ģimenes un bērnu tiesību aizsardzības, kā arī sieviešu nevienlīdzības izskaušanas jomā. Rezolūcija ir ieguldījums cilvēka tiesībās uz viņam un viņa ģimenei atbilstošu dzīves līmeni realizāciju, it īpaši caur tās lomu nabadzības izskaušanā un ilgtspējīgas attīstības sasniegšanā².

Latvijas Republika ir nobalsojusi pret šīs rezolūcijas pieņemšanu. Galvenais arguments par pieņemto lēmumu ir tas, ka rezolūcija neatzīst ģimenes formu dažādību.³

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmo daļu valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim. Tātad valsts amatpersonai, kura tika pilnvarota paust valsts nostāju par rezolūciju, bija pienākums rīkoties atbilstoši valstī noteiktajām tiesību normām un interesēm.

Latvijas Republikas Satversmes 110.pants noteic, ka valsts aizsargā un atbalsta laulību - savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērna tiesības. Satversme kā Latvijas Republikas pamatlikums un būtisks nacionālās identitātes elements⁴ rada kārtību, kas attiecas uz visiem valsts iedzīvotājiem. Latvijas Republikas Satversme

¹ Human rights Council, Human Rights Council adopts texts on enhancing the efficiency of the Council, Rohingya Muslims, the protection of the family, and Ukraine, 3 July 2015. Available at: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=16196&LangID=E#sthash.BGNCJj26.dpuf>.

² Ibid.

³ Ibid.

⁴ Balodis R., Priekšvārds. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 3.

aizsargā valsts pamatvērtības un sabiedrībā atzītas pamatnostādnes, kā arī norāda virzienu valsts politikā.

2014.gada 22.jūlijā ir stājušies spēkā grozījumi Latvijas Republikas Satversmē. Tika pieņemta jauna preambula, kurā tiek norādīts uz ģimeni kā saliedētas sabiedrības pamatu, kā arī to, ka Latvija, apzinoties savu līdzvērtību starptautiskajā kopienā, aizstāv valsts intereses un veicina vienotas Eiropas un pasaules ilgtspējīgu un demokrātisku attīstību.

Šajā sakarā preambulas autors Dr.iur.h.c. E.Levits skaidro, ka norādes uz ģimeni kā sabiedrības pamatvienību jēga ir uzsvērt tās vērtību, neraugoties uz to, ka socioloģiski ģimenes nozīme samazinās⁵. Preambulas autors uzsver, ka valstij ir uzdots aktīvi ņemt dalību starptautiskos procesos. Viens no tās aktīvās līdzdalības mērķiem ir savu [Latvijas Republikas] interešu aizstāvība, kas ietver sevī valsts interešu formulēšana.⁶

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka jēdziens „ģimene” nav sasaistīts vienīgi ar attiecībām, kas balstītas uz laulībām, tas ietver arī citas *de facto* „ģimenes” saites gadījumos, kad puses dzīvo kopā ārpus laulības. Eiropas Cilvēktiesību tiesas spriedumos sniegtā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8.panta interpretācija norāda, ka jēdziens „ģimene” ir attiecināms arī uz vienību – viena vecāka ģimene; aizsargā attiecības starp bērnu un vecāku adopcijas gadījumos; jēdziens „ģimenes dzīve” ietver arī viena dzimuma pārus, kuriem ir stabilas *de facto* ģimenes.⁷

Ņemot vērā iepriekš minēto, lūdzu līdz 2015.gada 20.augustam sniegt skaidrojumu:

1. Vai lēmums par balsošanu pret rezolūcijas pieņemšanu atbilst Latvijas Republikas Satversmei un citiem ģimenes jomu reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem?
2. Vai lēmums tika apspriests Saeimā un Ministru kabinetā? Ja, nē, kura institūcija (amatpersona) ir pieņēmusi šādu lēmumu?
3. Vai lēmums par balsošanu pret rezolūcijas pieņemšanu tika pieņemts Eiropas Savienības vārdā?

Tiesībsargs

J.Jansons

⁵ Levits E. Izvērstas Satversmes preambulas iespējamā teksta piedāvājums un komentārs. Jurista Vārds, 24.09.2013., Nr.39 (790), paragrāfs 80. Pieejams: <http://www.juristavards.lv/doc/260080-izverstas-satversmes-preambulas-iespejama-teksta-piedavajums-un-komentars/>.

⁶ Turpat, paragrāfs 81-82

⁷ Dupate K., Reine I. 110 - valsts aizsargā un atbalsta laulību - savienību starp vīrieti un sievieti, ģimeni, vecāku un bērna tiesības. Valsts īpaši palīdz bērniem invalīdiem, bērniem, kas palikuši bez vecāku gādības vai cietuši no varmācības. Grām.: Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII Cilvēka pamattiesības. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 588.